

Ainevaldkond KUNST

KUNST GÜMNAASIUMIS

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- tunnetab kunsti potentsiaali ning näeb selle rakendusvõimalusi nii enese elu ja tegevuse kui ka ümbritseva maailma mõtestamise, mõjutamise ning kujundamise vahendina;
- orienteerub kunsti arenguloo põhilistes küsimustes ja etappides;
- mõistab kunsti ja visuaalkultuuri seoseid ühiskondlike protsesside ning teiste valdkondadega;
- tajub nüüdisaegse kunsti olemust (kontekstuaalsust, kontseptuaalsust jne) ning aktsepteerib selle mitmekesisust;
- oskab uudishimulikult ning loovalt püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomuga probleemilahenduslikke ülesandeid;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid;
- väärtustab ning toetab uuenduslikku, inimsõbralikku ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstitunnid toimuvad 35-tunniste tsüklikena.

Kunstiainete ainevaldkonda kuuluvad järgmised õppeained:

- maalimine (3 kursust)
- joonistamine (1*+2 kursust)
- voolimine (1*+3 kursust)
- joonestamine (1*+2 kursust)
- sisekujundus (1 kursus)
- muusika (6 kursust)

*Tärniga märgitud kursused toimuvad 9. klassis, mida waldorfkoolis loetakse juba ülaastme klassiks.

Maalimine, joonistamine ja voolimine on nn põhikursused. Projektipõhiselt võib toimuda ka vitraaži-, kiviraiumise, vitspunumise vms kursus.

Kunstivaldkonna aineid ühendab kultuurilise mitmekesisuse tundmaõppimine ning väärtustamine, rahvusliku ja kohaliku kultuuritraditsiooni edasikandmine ning kultuurilise ja rahvusliku identiteedi kujundamine. Kunstides õpitakse tundma kultuuride arengut, nähtusi ja suundumusi, kunstiliikide, -stiilide jm vastastikuseid mõjutusi, varasemate ajastute kunstiloomingu suhestumist tänapäevaga ning aktuaalsete teemade käsitlemist kunstide kaudu. Valdkonna ainetes pööratakse tähelepanu sotsiaalsete, eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujundamisele ning toetatakse avatud ja kriitilist suhtumist erinevatesse kultuurinähtustesse. Kunstiainetes eeldatakse ning võimaldatakse õpilase aktiivset osalust kunstitegevustes, mille kaudu arendatakse mõtte- ja tundemaailma, taju, loovust ning analüüsivõimet. Toetudes teadmistele ja oskustele, rakendatakse loomingulisi võimeid ning

mõtestatakse iseenda ja kunstide rolli ühiskonnas. Õppekäigud muuseumidesse ning kontserdi- ja näitusekülastused toetavad kultuuripärandi ja nüüdisaegse kultuuri väärtustamist ning kujundavad vastutustunnet selle hoidmise ja kaitsmise eest.

Üldpädevuste kujundamine

Kunstides kujundatakse väärtuspädevust omakultuuri, Euroopa ja maailma kultuuripärandi tundmaõppimisega ning selle seoseid nüüdiskultuuriga. Taotletakse kultuuri jätkusuutlikkuse mõistmist.

Õpipädevuses tähtsustub oskus kasutada ainespetsiifilist keelt info vastuvõtuks, tõlgendamiseks, edastamiseks ja talletamiseks. Oluline on kriitilis-loova mõtlemise kujundamine. Toetatakse erinevate õpistrateegiate kasutamise oskust töid kavandades, tehes ning analüüsides.

Enesemääratluspädevust kujundatakse loovülesannetes antava tagasiside ning õpilase eneseanalüüsi kaudu. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemisel kujundatakse personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Kujundatakse valmisolekut end kunstivahendite kaudu väljendada ning luuakse eeldused elukestvaks tegelemiseks kunstidega.

Ettevõtlikkuspädevust kujundatakse kunstialaste praktiliste tegevuste kaudu, milles tähtsustub ideede genereerimine, olemasolevate ressursside hindamine, eesmärkide püstitamine ning tegevuse kavandamine ja lõpule viimine. Tähtis on iga üksikisiku initsiatiiv ja panus rühmatöösse ning vastutus oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest.

Sotsiaalset pädevust kujundatakse kunstiainetes oma tunnete ja seisukohtade väljendamise teel. Oluline on arvestada kaaslaste ideid, valmisolek neid ühises tegevuses edasi arendada ja ellu viia ning probleemidele lahendusi leida. See on ka oskus olla salliv erinevate arvamuste, ideede ning loominguliste lahenduste mitmekesisuse suhtes.

Suhtluspädevus väljendub suutlikkuses erinevatest infoallikatest pärinevaid tekste mõista ja tõlgendada ning ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad lahendusstrateegiate leidmine ja rakendamine. . Õpitakse analüüsima kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrdlema ja liigitama erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutama sümboleid. Loometegevuses õpitakse kasutama uudseid lahendusi, mõistma teaduse ning tehnoloogia rolli muusika arengus.

Läbivad teemad

Olulisel kohal on uute ideede, isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguline väljendamine ning väärtustamine.

Teema „Väärtused ja kõlblus” on seotud erinevate väärtussüsteemide ja nende seoste tundmaõppimisega ajaloolis-kultuurilises kontekstis ning isiklike väärtushoiakute ja kõlbeliste tõekspidamiste kujundamisega. Oluline on valmisolek respektida erinevaid arvamusi, üksteist toetada ja julgustada tegevusi kavandades ning korraldades. . Õpilasi suunatakse

osalema ühiseid väärtusi kujundavatel muusikasündmustel (kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine koolipidudel, laulupidudel.

Teemaga „Teabekeskond” on seotud vajaliku info leidmine ning selle kriitiline analüüs. Tähtsustub teabekeskonna kasutamise reeglite ja intellektuaalse omandi kaitse järgimine.

Teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” toetab muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist. Eelkõige on see seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, kus kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi tehnoloogiaid/tehnikaid; õppeülesandeid täites ning esitledes rakendatakse nüüdisaegseid tehnilisi ja tehnoloogilisi vahendeid ning võtteid.

Teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” on kunstides seotud oma võimetest ja huvidest lähtuvalt sobiva kunsti-/muusikaharrastuse leidmisega. Olulisel kohal on õppekäigud, kus tutvutakse kunstide erinevate väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Õpilasi julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” võimaldab kunstiainete kaudu parandada õpilase enesehinnangut ning tunnustada kõiki õpilasi. Selleks on vaja kooli toetust ülekoollistest, maakondlikest ja riiklikest võistlustest, näitustest ja kontsertidest osavõtmisel ning esinemisvõimaluste pakkumisel. Ülekoolliste aineülesannete projektide kaudu õpitakse kavandama tegevusi ning arvestama kogukonna vajadusi, rakendades eesmärgi ellu viies kunstilisi vahendeid.

Teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” on seotud loodusliku ja kultuurilise mitmekesisuse ning jätkusuutlikkuse väärtustamisega.

Tähtsal kohal on sotsiaalne aktiivsus – seisukohtade ja hoiakute väljendamine kunstialaste tegevuste kaudu. Tähelepanu pööratakse erinevate keskkondade, sh sotsiaalse keskkonna toimimisele, inimtegevuse mõjule keskkonna arengus ning keskkonnaprobleemide lahendamisel.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, millest võivad kujuneda püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstiainetes kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille puhul tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines ning seeläbi seotud kõigi ainevaldkondadega.

Kunstides on olulisel kohal õpilaste aktiivne loovtegevus. Praktiliste tööde ainekond on seotud nii kunstide kui ka õpilase igapäevaelu (keskkonna, aja ja ühiskonnaga) ning aktuaalsete sündmuste ja probleemidega – kasutada saab kõigis aineis õpitavat. Kunstiteoste loomiseks ja esitlemiseks rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid tehnoloogilisi vahendeid.

Kunst lõimub teiste õppeainetega, eriti sotsiaaalainete, keelte ja kirjandusega. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloos õpitakse tundma eri ajastute eetilisi ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm mõjutajatega.

Ühine on maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja väärtustamine, isiklike seisukohtade väljendus- ja põhjenduoskuste kujundamine ning salliv suhtumine kaaslaste eriarvamustesse ja loomingulistesse katsetustesse. Kunstiainetes on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate õppeprojektide kaudu.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse kujundava hindamise põhimõtetest. Kunsti hindamine on subjektiivne, kuid alati on ka objektiivseid lähtepunkte. Tavaliselt õpilasi ei võrrelda, vaid lähtutakse igaühe individuaalsusest ja temperamendist. Üldised kriteeriumid on: idee kandvus, teostuse õnnestumine ja tööprotsessis osalemise aktiivsus. Hinnatakse ka õpilase arengut õppeperioodi jooksul ja tema edusamme võrreldes eelnevate kursustega. Iga õpilane saab lisaks hindele õpetajalt õpperaamatusse sõnalise kokkuvõtte oma arengu kohta 6-nädalase õppeperioodi jooksul. Õpilane saab tööprotsessi jooksul suulist ja kirjalikku tagasisidet, mille alusel oma tööd parandada. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Iga kursuse alguses antakse õpilasele teada, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamiskriteeriumid.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekoht järgneva õppe kujundamisele ning stimuleerib ja motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele. Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi.

Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: musitseerimist (laulmist, pillimängu, omaloomingut), muusika kuulamist ja muusikalugu, väljenduoskust kirjalikes ja suulistes aruteludes ning aktiivsust õppetöös ja -käikudel. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel võib arvestada õppetegevuse osana koondhindamisel.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitulemusi hinnatakse nii numbriliste hinnete kui kirjeldava analüüsiga. Õpilane saab lisaks regulaarsele suulisele tagasisidele ka kirjalikke hinnanguid – kirjalikke töid (tunnikontroll, kontrolltöö, referaat jm) hinnates annab õpetaja kirjalikku tagasisidet, analüüsides õpilase toimetulekut etteantud ülesandega. Kursuse lõppedes teeb õpetaja sissekande õpilase õpinguraamatusse.

MUUSIKA

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;
- osaleb muusikaelus ning kujundab valmisolekut elukestvaks muusikaharrastuseks;
- mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja muusikahariduslikku tähendust;
- rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;
- valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;
- rakendab loovust muusikalisel eneseväljenduses;
- oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;
- teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi; kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

Õppeaine kirjeldus

Muusika õpetamisega gümnaasiumiastmes taotletakse tasakaalustatud isiksuse eetiliste eetiliste väärtushinnangute kujundamist ning tunde- ja mõttemaailma rikastamist. Olulisel kohal on musitseerimine: õpilase isikliku suhte teadvustamine ja süvendamine muusikaga – laulmise ja pillimänguga, omaloominguliste katsetuste julgustamine ning toetamine põhikoolis omandatud muusikalist kirjaoskust rakendades. Muusikaõpetus toetab oluliselt õpilaste sotsiaalsete võimete arengut, seepärast on äärmiselt oluline harjutada taas üksteise kuulamist. Eriliselt tähtsustatakse ja teadvustatakse ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni. Muusikažanrite tundmaõppimisel on jätkuvalt oluline elav kokkupuude vastavate muusikaliste näidetega, mida õpilased ka ise proovida saavad.

Erinevate ajastute muusika kuulamise kaudu kujundatakse teadlikku ja kriitiliselt mõtlevat muusikakuulajat ning kontserdikülastajat. Muusikat kuulates ja muusikaloos tutvustatakse eri ajastute väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning arutletakse nende üle. Kontserdielu elavdamise seisukohalt on otstarbekas koostöö kohaliku muusikakooliga, samuti külalisesinejate kutsumine kooli ja oma õpilastele esinemisvõimaluste pakkumine. Õpilaste silmaringi avardavad ja muusikalist maitset kujundavad õppekäigud muusikaga seotud paikadesse ja teatrietenduste ka kontsertide külastused.

Gümnaasiumis pööratakse tähelepanu individuaalsete oskuste arendamisele, isikupärase mõtlemise süvendamisele ning õpilaste sotsiaalsete oskuste rakendamisele muusikalistes tegevustes, kasutades mitmekesiseid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt (ühislaul), koolikooris kolme- või neljahäälselt. Rakendatakse põhikoolis õpitud pillimänguoskusi (Orffi instrumentarium, plokkflööt, viisikannel, akustiline kitarr) ning avardatakse musitseerimisvõimalusi nii individuaalselt kui ka erinevates pillikoosseisudes.

Muusikalises omaloomingus innustatakse õpilasi loomingulisi ideid ellu viies kasutama nii traditsioonilisi kui ka erinevaid multimeedia vahendeid. Muusikat kuulates tähtsustub kuuldud muusika põhjal oma arvamuse väljendamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes teadmistele ja muusika oskussõnavarale. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) kujundatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust ja ettevõtlikkust tegevusi planeerides ning korraldades.

Silmaringi ja teadmiste avardamiseks käiakse kontsertidel, muusikaetendustel ja õppekäikudel, mida võimaluse korral seostatakse kursuse teemadega.

Gümnaasiumi õppetegevused on:

- ühe- ja mitmehäälne laulmine;
- vokaalsete võimete kujundamine;
- muusika kuulamine, vestlused/arutelu ja kirjalikud tööd muusikast;
- teadmiste ja muusikalise kirjaoskuse rakendamine musitseerimisel ja muusika kuulamisel;
- iseseisva muusikalise eneseväljenduse ja esinemisoskuse toetamine ning soodustamine;
- pillimängu rakendamine musitseerides; 🎵 õppekäigud (sh virtuaalsed).

Muusika on jaotatud kolme gümnaasiumiaasta peale 7 kursuseks. III kursus („Erinevad ajastud muusikas – tunnused, võrdlus, suurkujud“) toimub 35-tunnise perioodina (põhitunniaine). See võimaldab õpetajal waldorfpedagoogika metoodikat rakendades ainet sügavuti ja põhjalikult käsitleda. Seetõttu on muusikaloo III kursus õppesisult kõige mahukam ja ülevaatlikum. Teised muusikakursused toimuvad iganädalaste muusikatundidena (2 nädalatundi). See annab võimaluse muusikaloo käsitlemise kõrval jätkata ka aktiivset musitseerimist. Vabaainena lisandub segakoor.

12. klassi lõpus on õpilasel võimalik sooritada lõpueksam kultuuriloos, mis hõlmab endas kunsti-, muusika- ja arhitektuuriajalugu.

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning oskab ja julgeb soovi korral end muusikalistes tegevustes väljendada;
- on omandanud koostöö kogemusi läbi koosmusitseerimise tervikliku protsessi – üksmeele leidmine (loo valik), vastutuse võtmine ja oma panuse tajumine (harjutamine, oma partii omandamine), ühine rõõm protsessist ja tulemusest (esinemine);
- on võimeline objektiivselt analüüsima kuuldud muusikat, andma oma hinnangut ning oma arvamust põhjendama;
- on omandanud ülevaate erinevate ajastute üldkultuurilisest taustast ning oskab luua seoseid nende ajastute muusikakultuuriga;
- teab kuulatud muusikanäidete põhjal erinevate ajastute põhilisi tunnusojooni, olulisemaid žanreid ja vorme ja oskab neid omavahel võrrelda;

- on võimeline objektiivselt analüüsima kuulnud muusikat, andma oma hinnangut ning oma arvamust põhjendama;
- oskab leida muusikaalast infot erinevatest teabeallikatest; oskab koostada referaate, kirjutada esseesid, kontserdiarvustusi, uurimistöid muusikast, kasutades nüüdisaegseid infotehnoloogia võimalusi;
- on tutvunud autorikaitse seadustega ning teadvustab intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi;
- mõistab oma kodukoha ja Eesti kultuurielu tähtsust, oskab seda väärtustada ja võimalusel ise sellesse panustada.

Kursused

Lisaks muusikaloo teemadele kuuluvad kõigi kursuste õppesisusse veel:

- Hääleseade. Ansambli laul. Soololaul. Valikainena segakoor.
- Instrumentaalsaated soolo- ja ansambli lauludele. Klassiorkester.
- Kontsertide ja muusikateatrietenduste külastused koos neile eelneva tutvustuse ja järgneva analüüsiga.
- Referaadid. Tuntud heliloojate ja interpretide biograafiad. Muusikaalased uurimustööd.

I „Vokaalmuusika žanrid. Lavamuusikažanrid.“

Õppesisu

Ambroosiuse hümn, gregooriuse koraal, organum, motett, madrigal, missa, aaria, kantaat, oratoorium.

Lavamuusika – ooper, operett, ballett.

II „Instrumentaalmuusika žanrid“

Õppesisu

Instrumentaalmuusika areng. *Basso continuo*, sonaadivorm, sonaaditsükkel, ansamblid, orkestrid. Sonaat, kontsert (soolokontsert, *concerto grosso*), süit, sümfoonia. Miniatuursed žanrid – etüüd, prelüüd, nokturn, tantsud.

III „Erinevad ajastud muusikas – tunnused, võrdlus, suurkujud“

Õppesisu

EELLUGU. Muusad. Muusika koht kaunite kunstide seas. Vanakreeka muusika. Vanakreeka muusikaõpetus. Varakristlik muusika

KESKAEG. Gregooriuse laul. Tunnipalvus ja missa. Noodikirja teke. Varajane mitmehäälsus. Keskaegne koolisüsteem ja muusika osa selles. Keskaegne ilmalik laul. Rüütlilaulud.

RENESSANSS. Uued tõekspidamised. *Ars nova*. Madalmaade vokaalpolüfoonia 15.-16.saj. Orlandus Lassus. Hilisrenessansi kirikumuusika. Giovanni da Palestrina. Ilmalik laul ja seltskonnamuusika 16. sajandil.

BAROKK. Uue stiili kujunemine. Uued žanrid vokaal-ja instrumentaalmuusikas. Ooperi sünd. Bach. Händel.

KLASSITSISM. Klassikalise stiili kujunemine. Sonaadivorm. Uued žanrid. Uued suunad ooperis. Viini klassikud: Haydn, Mozart, Beethoven.

ROMANTISM. Romantismiajastu esteetika. Uued žanrid. Schubert. Schumann. Chopin. Liszt. Berlioz. Wagner. Verdi.

IV „Romantism“

Õppesisu

Romantism. Romantismi ideed ja rahvuslus. Rahvusromantikud: Sibelius, Grieg, Tšaikovski, Rimski-Korsakov, Mussorgski, Smetana, Dvoržak.

V „XX sajandi muusika“

Õppesisu

Hilisromantism: Mahler, R. Strauss. Impressionism: Debussy, Ravel. Neoklassitsism: Stravinski, Orff. Ekspressionism: Skrjabin, Šönberg. Sümfooniline jazz: Gershwin.

VI „Eesti muusika I“

Õppesisu

Eesti rahvalooming. Regivärsiline rahvalaul. Uuem rahvalaul. Laulupidude traditsiooni algus: Kunileid, Saebelmann, Thomson. Hermann. Eesti esimesed professionaalsed heliloojad: Härma, Läte, Tünpu, Tobias, A. Kapp, Lüdig. Rahvusliku koorimuusika rajajad: Saar, Kreek. Rahvusliku instrumentaalmuusika rajajad: Eller, Tubin. Rahvusliku lavamuusika rajajad: Aav, Tamberg.

VII „Eesti muusika II“

Õppesisu

Eesti modernism: Ernesaks, Tormis, Pärt, Mägi, Rääts, Sumera, Kangro, Tüür, Grünberg, Eespere, Sisask, Tulve.

Lõiming teiste ainetega

Muusika lõimub mitmete õppeainetega, eriti kunstiõpetuse, sotsiaالainete, keelte ja kirjandusega. Kunstis, muusikas, kirjanduses ja ajaloos õpitakse tundma eri ajastute eetilisi ja esteetilisi tõekspidamisi ning nende seotust sotsiaalsete, majanduslike, ideoloogiliste, tehnoloogiliste jm mõjutajatega.

Maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine ja väärtustamine, isiklike seisukohtade väljendus- ja põhjendusoskuste kujundamine ning salliv suhtumine kaaslaste eriarvamustesse ja loomingulistesse katsetustesse on teemad, mida käsitletakse nii filosoofia- kui ka perekonnaõpetuses, psühholoogias.

Muusikas on olulisel kohal õpilaste aktiivne loovtegevus, musitseerimine, samuti muusika kui kommunikatsioonivahendi tajumine. Draamaõpetus annab õpilasele võimaluse tajuda erineva iseloomuga muusika mõju kujutluspildi tekkele.

Muusikas on võimalik teha koostööd teiste ainete ja ainevaldkondade piire ületavate õppeprojektide kaudu.

Erinevused riiklikust õppekavast

Tartu Waldorfgümnaasiumi õppekavas on 7 muusikakursust (riiklikus gümnaasiumi õppekavas 3 kursust), millest 6 toimuvad iganädalaste tundidena (2 nädalatundi) ja 1 kursus perioodõppena. Sellise mahu ja jaotuse järgi on õpilasel rohkem võimalusi tegeleda aktiivse musitseerimisega.

MAALIMINE

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- oskab kasutada õpitut kunstiliseks eneseväljenduseks;
- tunneb akvarell- ja kattevärvide omadusi;
- oskab kasutada erinevaid pintselitehnikaid;
- tunneb värvusõpetuse põhireegleid, mõistab ja tajub üksikute värvuste eripära;
- esitab küsimusi kunsti ülesandest, mõttest;
- omab kompositsioonitaju, tunnetab ruumilisust ja proportsiooni;
- tunneb ja oskab käsitseda erinevaid töövahendeid ja materjale;
- püüab end isikupäraselt ja mitmekesiselt väljendada.

Juhtmotiivid

Maalimisel tehtavad uued avastused ja tegelemine elavalt muutuvate värvisuhetega mõjuvad vabastavalt ning ergutavad noore inimese tahet.

Erinevate pintslikäsitlemisvõtete ja värvisegamisvõimaluste kaudu õpitakse tundma ja tajuma erinevust akvarelltehnika ja kattevärvide (õlivärvid, akrüülvärvid) väljendusviiside vahel. Õpilane peab õppima neid tehnikaid arvestades ise oma väljenduslikke kavatsusi ja eesmärgimääratlust hindama. Probleemiasetused ja tööprotsessid peavad õpilased ise leidma. Eesmärgiks on teatud elamustele värvi ja vormi kaudu adekvaatse väljenduse otsimine; teadlikum värvikasutus nende eripärade ja väljendusvõimaluste mõistmise kaudu; värvide väljendusväärtuse tunnetamine. Isikliku “stiili” järkjärguline leidmine objektiivsetest asjadest lähtudes.

Refleksioon toimub enamaltjaolt läbi õpilastööde vaatlemise. See peab kaasa aitama sisu ja vormi tunnetamisele, kujundusvahendite toimele, sõnumi loetavusele ja selle väljendusjõule.

Õpetaja peab pakkuma abi otsustamisraskuste korral ja andma temaatilist, tehnilist, kujunduslikku ja organisatsioonilist nõu.

Läbivad teemad

- kujutavate ja kujundavate kunstide väljendusvahendite tundmaõppimine;
- eetiliste ja esteetiliste tõekspidamiste kujundamine;
- kunstitaju, loovuse ja käelise tegevuse kujundamine;
- ruumilise ja kujundilise mõtlemise arendamine;
- praktiliste oskuste arendamine kattevärvidega maalimiseks;
- mitmekihilise maailmavaate arendamine maalimise kaudu.

10. klass

Õppesisu

Laseeriv, kihtiv või ka vedelate värvidega vaba maalimine; värvusõpetuse ja kompositsiooni harjutused – põhiharjutused üksikute värvuste ja vormide eripära mõistmiseks; vastandlikud värvikõlad/teemad (soe – külm, duur – moll jne), kolmkõlad; loodus- ja maastikumeeleolud; abstraktne geomeetriline kompositsioon;

11. klass

Õppesisu

Must-valgete (nt Düreri, Rembrandti, Munchi jt) tööde muutmine värvifantaasiateks; puu- ja lillestuudiumid (nt puud päikesepaistes, tormis, vihmas); hingeliste protsesside ümberpanek värvi ja vormi: rõõm – kurbus, *adagio* – *allegro*; teksti illustreerimine; kunstiajalooliste näidete vaba kopeerimine, nt impressionistid, ekspressionistid (nt Cezanne, Kandinsky, Monet, Van Gogh, Mägi, Ormison jt); maalimine tuntud kunstniku stiilis.

12. klass

Õppesisu

Portreemaal: pea kujutamine; inimese näo kujutamise erinevad võimalused; autoportree.

Lõiming teiste ainetega

Maalimise ainek on seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning ajastu mõtteviisidega, nii kunstide kui ka õpilase igapäevaelu (keskkonna, aja ja ühiskonnaga) ning aktuaalsete sündmuste ja probleemidega – kasutada saab kõigis aineis õpitavat.

Tihedam seos on teiste kunstiainetega (joonistamine, voolimine) – kompositsiooni, vormi ja ruumilisuse tajumine ja kujutamine. Tutvutakse kunstiajaloost pärinevate meistriteostega. Maalimise inspiratsiooniallikaks kasutatakse muusikapalasisid ning kirjandusteoseid. Hingeliste protsesside kujutamine värvi ja vormi kaudu lõimub perekonnaõpetuse ja psühholoogiaga.

Erinevused riiklikust õppekavast

Riiklikus õppekavas on maalimine integreeritud kunstiõpetuse õppekavasse, aga waldorfskoolis toimub see eraldi õppeainena 10.–12. klassini.

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- oskab kasutada erinevaid joonistamistehnikaid;
- tunneb erinevaid joonistusvahendeid;
- tunneb visuaalse kunsti põhimõtteid;
- tunneb kompositsioonireegleid;
- omab ülevaadet tuntumate kunstnike joonistustest ja graafikast;
- oskab ja julgeb end loominguliselt väljendada;
- oskab kriitiliselt suhtuda enda töösse;
- tunneb projektsiooni- ja varjuõpetust, oskab kujutada perspektiivi;
- on omandanud selge ettekujutuse sellest, missugune on keha valgustatud pindade vahetõrje varjudega;
- omab silmamõõtu ja proportsioonitunnetust;
- oskab lugu pidada kunsti tasakaalustavast jõust;
- on omandanud oskuse vaadelda üldist ja märgata detaile.

Juhtmotiivid

Ülaastmes toimub joonistamisõpetus põhitunnist eraldi tsükliks ning neid annab erialaõpetaja. Lapselikud fantaasijõud hakkavad kahanema. Kui enne oli ideedepagas, geniaalsus nagu „varnast“ võtta, siis nüüd nõuab see üha enam „võtit“, et taas neile aladele pääseda. Õpetaja ei saa vahetult jätkata seda, mis oli õpilase jaoks võimalik algastmes. Lähtepunktiks saavad 8. klassis kogetud impulsid, mis tekkisid joonistamisel.

Kui lapselik fantaasia ja loovus hääbub, vabaneb koht uuele. Seda peaks kunstiopepetus arvestama. Sel juhul tunneb nooruk „värsket hingust“, mida ta hingeliselt otsib, ja nii võib õpetus omandada ajakohase, kaasaegse ja eelkõige eksistentsiaalse tähenduse.

Joonistamisel peab õpilast juhendama täpselt, põhjalikult ja teravalt vaatlema. Seetõttu on hädavajalikud täpse tajumise harjutused. Kopeerimisel, loodusest joonistamisel, esemete joonistamisel on need aluseks joonistusmaterjalide ja -tehnikate asjalikule kasutamisele.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitset ja loovat mõtlemist. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Läbivad teemad joonistamises:

- joonistusvahendite valikus orienteerumine ja nende kasutamise harjutamine;
- valguse ja varjuga töötamise harjutamine;
- proportsioonitaju arendamine;
- vaatlemise harjutamine;
- tuntud kunstnike tööde kopeerimine;
- natüürmordi joonistamine;
- loodusvaadete joonistamine;
- hoonete ja linnavaadete joonistamine;
- portree joonistamine;
- figuuri joonistamine;

- loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

10. klass

Õppesisu

Läbiv teema: loomade joonistamine

Joonistuse ülesehituse harjutamine. Üldvormi ja detaili suhe. Kompositsioon, rütm. Mitmekordne kattumine.

Pinnakäsitus ja tonaalsus. Toonivahekordade analüüsimine. Üldine tonaalsus. Hele-tumeduse gradatsioon. Kontrast. Tume objekt heledal taustal ja hele objekt tumedal taustal. Graafiline ja maaliline pinnakäsitus. Faktuuride mitmekesisus ja nende teadlik kasutamine.

Vabajoonistus. Mälu järgi joonistamine. Fantaasiajoonistused. Kujutlusvõime arendamine. Grotesksed kujutised.

Muusika järele joonistamine.

Ex Librise tegemine.

Loomade joonistamine tuntud kunstnike töid kopeerides aga ka fotodelt ja naturist visandamine.

11. klass

Õppesisu

Läbiv teema: inimese portree ja figuuri joonistamine

Inimfiguuri kujutamine. Inimkeha üldvormid. Keha sümmeetria. Figuuri kadreerimine. Telg- ja abijoonte kasutamine figuuri ülesehituses. Raskuspunkt ja toetuspind. Seisev ja istuv figuur. Pea ehitus ja portree. Pea skemaatiline kujutamine Portreejoonistuse arengu põhietapid. Eest- ja külgsuure. Portree kadreerimine. Pea konstrueerimine. Pea ühendamine õlavöötmega.

Pea detailid (kõrv, nina, suu).

Käe kujutamine.

Visandamine. Vormi tähenduse kiire haaramine.

Peamised stiliseerimisvõtted. Keerukate kujutamiseobjektide vormi lihtsustamine ja tüüpilise rõhutamine (temperamentitüübid).

Karikatuur.

12. klass

Õppesisu

Läbiv teema: kõikide omandatud oskuste kasutamine; inimene; figuur ja pea Omandatud tehniliste oskuste iseseisev, oskuslik ja vaba kasutamine.

Inimfiguuri kujutamine (liikumine, staatilisus, perspektiiv).

Inimese pea ja portree kujutamine (otse, pöördes, profiilis).

Vaba joonistamine.

Joonistamine õues, linnas, looduses.

Lõiming teiste ainetega

Matemaatika. Joonistamises kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Olulised on proportsioonide nägemine, mõõtmine, esemete taandamine geomeetrilisteks algvormideks, perspektiiviseaduste mõistmine ja rakendamine.

Bioloogia, loodusteadus. Loodust, loomi ja erinevaid materjale joonistades peab tundma loodusseadusi.

Bioloogia (inimeseõpetus). Inimese joonistamisel on oluline tunda anatoomiat.

Ajalugu. Tutvutakse kunstiteostega läbi ajaloo.

Käsitöö. Paljude toimingute juures on abiks käsitöötundidest saadud vilumus.

Erinevused riiklikust õppekavast

Riiklikus õppekavas joonistamist gümnaasiumis kunstiainete seas eraldi tundidena ei ole. Praktiline joonistamine on lõimitud teistesse õppeainetesse. Waldorfkooli ülaastmes toimub joonistamise õppimine 9.–11. klassini 35-tunniste tsüklitena kord õppeaastas.

VOOLIMINE

Juhtmotiivid

Voolimisõpetus on seotud algastme töödega. Taas on oluline arendada käelist osavust, töötada asjalikult erinevate materjalidega, lisaks aga süveneda “mitte kindla sihiga” kunstilisse tegevusse. Loovprotsess kui selline saab elamuseks. Noorukile peab pakkuma võimalust kogeda nii kunstiliste vahendite omi seadusi kui ka vabadust väljendustahtes.

Voolimisõpetusel on võimalus avardavalt ja diferentseerivalt mõjuda õpilase hingeelule. Samas soodustatakse loomisrõõmu.

Voolimine arendab eelkõige vormi tunnetamist. Ühest tükist voolimisel lähtutakse kerast kui algvormist. Savivoolimise profülaktilis-teraapiline kasutusala on väga paindlik ja lähtub alati konkreetsetest oludest, õpilastest ning õpetajast.

Voolimisõpetus moodustab waldorfkooli ülaastmes 9.–12. klassini kestva terviku. Pärast plastiliste põhielementide harjutamist 9. klassis võib 10. klassis olla plastikas esiplaanil esiteks vormi liikumine ja teiseks vormi hingeline väljendusjõud.

11. klassis peab õpilane plastikaga tegeledes jõudma teatud küpsuse ja iseseisvuseni, kusjuures tal on võimalus arendada vaba ümberkäimist tundmaõpitud vormidega. Naturalistlike vormide muutmine kunstiliseks tervikuks, lihtsustamine, stiliseerimine. Üksikute vormielementide kokkuvõtmine ühtseks tervikuks. Töö individuaalsete väljendusvõimaluste kallal.

12. klassis tegeletakse küpsuse ja enesetunnetuse väljendusena vormielementide ühendamise ühtseks tervikuks.

10. klass

Õpitulemused

10. klassi lõpetaja:

- tunneb savi kui plastse materjali võimalusi;

- oskab näha inimkeha proportsioone ja neid savivormimisel kujutada;
- oskab savist vormida erinevaid tundeid väljendavaid inimkehasid;
- oskab savist voolida erinevates liikumistes olevaid kehasid;
- oskab väljendada liikumist läbi sisemusest tuleva impulsi;
- kasvatab oma tahet ületades materjali vastupanu soovitud tulemuse kujundamisel.

Õppesisu

Plastiline vorm kui liikumise väljendus.

Vormi liikumine kui masside laagerdumine.

Üleminek staatilistelt geomeetrilistelt vormidelt dünaamikale kui “näivusele”.

Vormimuundused: variatsioon – metamorfoos (võimalik ka 12. klassis).

Orgaanilise liikumise muundamine kunstiliseks vormiks. Plastiline vorm kui hingeline väljendus.

Üksikute, hingeliste žestide jaoks otsitakse vastavaid plastilisi väljendusi. Kujutatakse polaarseid tundeid (nt kurbus – rõõm).

Õppetegevused

Õppetöö toimub tsükliõppena 6 nädala jooksul paaristundidena 6 tundi nädalas. Õppereiside korraldamine savitootmise ja keraamikaga seotud kohtadesse ja näituste külastamine. Õpilased saavad ise savisõtkumist proovida. Savivoolimistöö toimub saviklombist väljavajutamistehnikas, massiivis või ka keraamikatehnikas.

11. klass

Õpitulemused

11. klassi lõpetaja:

- tunneb savi kui plastse materjali võimalusi;
- oskab näha inimkeha proportsioone ja neid savivormimisel kujutada, üldistades ja lisades tööle enda nägemuse eelnevalt kogetu põhjal;
- oskab voolida fragmendi hingestatud naise- või mehekehast.

Õppesisu

Plastilise üldistamise harjutamiseks voolitakse naise või mehe torsot. Võib voolida kahe vormi vestust. Käsitletakse inimese kuju kui väljendusekandjat. Lisaks vastavad kunstiajaloolised impulsid (keskaegne plastika, ekspressionistlik plastika, abstraktne plastika näit. Arp, Bill, Moore, Picasso).

Õppetegevused

Õppetöö toimub tsükliõppena 6 nädala jooksul paaristundidena 6 tundi nädalas. Õppereiside korraldamine savitootmise ja keraamikaga seotud kohtadesse ja näituste külastamine. Savivoolimistöö toimub saviklombist väljavajutamistehnikas, massiivis või ka keraamikatehnikas.

12. klass

Õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- oskab voolida eelnevatel aastatel õpitud detaile tervikuks seades; ■ tajub erinevate emotsioonide väljendumist inimese näol;
- suudab voolida inimpea õigete proportsioonidega.

Õppesisu

Plastika kui vaimse intentsiooni väljendus.

Seda teemat saab käsitleda näiteks inimpea või kujudegrupi teostamisel. Püütakse kujundada vormist individuaalsust.

Näoproportsioonid kui väljendusekandjad: näo teatud tendentside ühekülgne kujutamine – grimass, karikatuur, loomasarnane nägu iseloomu uurimine peade varal; füsiognoomia kui inimese meeleolude peegel; teatrimaskid, traagiline mask, koomiline mask; autoportree. Polaarsete peakujude vastandamine, näoväljendused; mees – naine, vana – noor, ilus – inetu, naerev – nuttev jne.

Teine lähtepunkt jõudmaks peade plastilise kujundamiseni, võib olla suur plastiline teema “Metamorfoosid”.

Õppetegevused:

savist modelleerimine;

puulõiked;

kiviraiumine;

võimalusel võib vahendada ka teisi kiviraiumistehnikaid, vastavalt kooli võimalustele ka nt pronksivalamine;

savist mudeli võib üle kanda kiviplastikasse; kõigi nimetatud harjutuste puhul järgneb töö ajal või lõpus põhjalik ühine loominguline vaatlemine.

Lõiming teiste ainetega

Savitöös voolitakse platoonilisi kehasid, mis on seotud eelnevalt geomeetrias joonestatud platooniliste kehade pinnalaotustega. Vorme korraldatakse nüüd ruumiliselt kujutatuna. Voolitakse ka loodusmotiive, mis on seotud bioloogiaga ja taimevormide tundmisega. Proportsioonide vaatlemine ja kujutamine on seotud ka matemaatika ja joonistamisega.

Erinevused riiklikust õppekavast

Riiklikus õppekavas on plastiline kujundamine integreeritud kunstiõpetuse ning töö- ja tehnoloogiaõpetuse õppekavasse aga waldorfskoolis esineb see iseseisva õppeainena 9.–12. klassis.

JOONESTAMINE

Õpitulemused

11. klassi lõpetaja:

- on endas arendanud ruumilise nägemise taju, mõtlemist, tähelepanu ja graafilist kirjaoskust;
- omab analüüsivõimet;
- omab üldistus- ja loogikavõimet;
- on teostuses täpne ja korrektne;
- on endas arendanud oskust iseseisvat mõelda ja otsustada;
- oskab kasutada joonestusvahendeid ja kasutab korrektset joonestamisalast sõnavara;

- suhtub lugupidavalt ja vastutustundlikult kaasinimeste loomingsusse ning väärtustab võimet ja oskust ise uut luua; väärtustab töö läbimõeldust, korrektsust ning praktilisust;
- kasutab iseseisvalt erinevaid, sh elektroonilisi teabeallikaid, joonestamisalase teabe leidmiseks ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet;
- omab ülevaadet joonestamisalase teabe rakendamisega seotud elukutsetest ning kasutab joonestamiskursusel omandatud teadmisi ja oskusi karjääri planeerides ning oma edaspidises elus;
- võtab vastu igapäevaeluga seotud kompetentseid otsuseid, tuginedes teaduslikele, majanduslikele, eetilise-moraalsetele seisukohtadele ja õigusaktidele, ning prognoosib otsuste tagajärgi;
- on omandanud süsteemse ülevaate jooniste vormistamise, projekteerimise, jooniste saamise meetodite ja ruumigeomeetriliste objektide kohta ning nimetab objektide määramisandmed;
- analüüsib ning kirjeldab joonise järgi objektide kuju ja suurust, objekti osade vastastikust asendit ja asukohta ruumis tasandiliste kujutiste abil ning loeb jooniselt infot objekti kuju, suuruse ja tema osade vastastikuse asendi kohta;
- analüüsib ning hindab projektsioonide lihtsust, mõõdetavust ja piltlikkust ning vormistab joonised tavakohaselt;
- väärtustab loovust ja mitmekülgset läbimõeldud lahendusi, hindab vastutustundlikku ja säästvat eluviisi ning saab aru nende mõjust elukeskkonnale ja ühiskonnale.

Juhtmotiivid

Waldorfkooli ülaastmes toimub joonestamisõpetus põhitunnist eraldi 9., 10. ja 11. klassis 35tunniliste tsüklitena ning neid annab erialaõpetaja. 9. ja 10. klassis tegeletakse geomeetrilise joonestamisega, 11. klassis tehnilise joonestamisega.

Joonestamine lõimib õppeaineid. See seob endaga kujutava geomeetria, insenerigraafika, matemaatika, füüsika, tugevusõpetuse ja veel palju õppeaineid.

Astmeline, mitmel tasandil õpetamine võimaldab õpilastel aine paremini omandada. Mis põhikoolis jääb veidi segaseks, saab gümnaasiumis selgemaks. Nii tagatakse õpetamisel järjepidevuse ja lihtsamalt keerulisema poole liikumise printsiip.

Joonestamine on vajalik õpilase mõtlemise ja ruumikujutlusvõime arendamisel, aga ka tehnilise graafilise kirjaoskuse kujundamisel. Mitmeid ruumigeomeetrilisi probleeme on vaja lahendada nii kunstis (disainis), puidutöös kui ka käsitöös. Vana hea, kuid vaevanõudev käsitsi tehtav joonis on alguste algus, vaid selle hea oskamine tagab edaspidi eduka arvutiprogrammide kasutuse.

Joonestamisel on praktilise tähtsusega koht õpilaste mõtlemise ja ruumikujutlusvõime arendamisel ning tehnika- ja tehnoloogiaalase graafilise kirjaoskuse kujunemisel. Õppeaine tugineb varasemates klassides omandatud teadmiste, oskuste ning hoiakutele. Luuakse süsteemne ülevaade joonestamiseks vajalikust mitmekesisest teabest. Kinnistuvad omandatud sõnavara, teadmised ruumigeomeetria.

Õppe vältel õpitakse analüüsima ruumigeomeetrilisi objekte ning lahendama probleemülesandeid graafiliselt.

Kõige sellega kujundatakse õpilaste joonestamisalaseid teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil analüüsida, mõista, selgitada ning lahendada ruumigeomeetrilisi probleeme. Seejuures kujundatakse positiivne hoiak joonestamise kui matemaatikateaduse rakendusliku osa suhtes, mis aitab kaasa uue kavandamisele ja loomisele ning arvestab probleemide lahendamisel teaduslikke, majanduslikke, sotsiaalseid, eetilisi-moraalseid aspekte ja õigusakte.

Õpilane peab üha rohkem õppima geomeetrilisi seaduspärasusi. Tunnetama ja mõttega haarama, et siis praktilis-joonistuslikult leida lahendus. Lisanduvad geomeetriaga seotud mõisted.

Geomeetrilises joonestamises jätkatakse mõtlemise liikuvamaks ja avatumaks muutmist, harjutatakse mõttelisi muundumisi või muundumisprotsesse kolmemõõtmelises ruumis, erinevaid ruumilise tegelikkuse kujutamisi.

Tööde teostamisel lähtutakse kunstipärasusest.

Läbivad teemad

- koolitatakse matemaatilist mõtlemisvõimet;
- koolitatakse üldistus- ja loogikavõimet ning analüüsivõimet;
- arendatakse ruumikujutlusvõimet;
- arendatakse oskust ümbritseva maailma esemeid ja nähtusi struktureerida;
- harjutatakse usaldust (oma) mõtlemise vastu;
- arendatakse kujutlusvõimet.

10. klass

Õppesisu

Läbiv teema: kujutav geomeetria

koonuslõigete konstrueerimine;
hüperboolide, paraboolide konstrueerimine;
spiraali ja ellipsi konstrueerimine; aritmeetilise ja geomeetrilise
jada mõiste meenutamine; tähelepanu pööramine tööde
kunstilis-esteetilisele väljanägemisele.

11. klass

Õppesisu

Läbiv teema: tehniline joonestamine

Põhiliste joonestusvahendite ja -võtete meelde tuletamine. Paberiliigid, paberi formaat, standardformaadid, erinevate formaatide kasutamine. Pliiatsid ja nende märgistamis põhimõtted; ülevaade joonestusvahendite kvaliteedist ja kvaliteedi vajalikkusest (joonlaud, kolmnurgad, sirklid jms);
õigete joonestamisharjumuste ja -võtete meenutamine;
jooniste vormistamine; standardkirja õppimine;
kirjanurga konstrueerimine;

joonestusalase terminoloogia ja tingmärkide õppimine;
kuldlõike konstrueerimise meenutamine;
projektsioonide (rist-, kald- ja tsentraalprojektsioon, projekteeriv kiir) konstrueerimine;
kolmvaate konstrueerimine;
aksonomeetria mõiste omandamine. Frontaalse kalddimeetria ja ristsomeetria konstrueerimine); maja plaani (pealtvaade, eestvaade, külgvaated, tingmärkide kasutamine) joonestamine; mööbli paigutamine maja plaanile kasutades tingmärke.

Lõiming teiste ainetega

Joonestamises kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Olulised on proportsioonide nägemine, mõõtmine, esemete taandamine geomeetristeks algvormideks, perspektiiviseadused.

Erinevused riiklikust õppekavast

Riiklikus õppekavas toimub joonestamine valikainena ühe tsükli raames. Joonestamine toimub suures osas käsitsi, kuid tähelepanu pööratakse ka joonestamisprogrammide kasutamisele. Õpetatakse tehnilist joonestamist.

Waldorfkoolis toimub joonestamine eranditult käsitsi, kuigi kursuse jooksul räägitakse ka arvutil joonestamise võimalustest.

9. ja 10. klassi geomeetrilise joonestamise kursustel tegeldakse platooniliste kehade kujutamise, kuubi lõikamisega tasanditeks ja koonuslõigetega. Riiklikus õppekavas käsitletakse selliseid teemasid vähem.

SISEKUJUNDUS

Juhtmotiivid

Sisekujunduse ülesanne on füüsilis-meeleliselt haaratava seletamine. Oluline on, et sellega seostub praktilise tööga tegeledes hingeliste võimete harjutamine ja arendamine.

Sisekujunduse õpetamise peamised aspektid on: läbi objektiivsete seaduspärasuste jõuda oma sisemuses otsusele „oma ruumi” olemuse üle ja esteetilise otsustusvõime kujundamine. Olla täpne jooniste ja maketi kujundamisel ja võtta vastutus oma töö vastavusest reaalsele nõuele. Väljendada oma sisemist ruumi läbi disainikeele.

10. klass

Õpitulemused

10. klassi lõpetaja:

- oskab kunstiliste vahenditega väljendada oma isiklikke disainieelistusi (materjalid, värvid, vormid, mõõdud);
- oskab visandada oma ideid kasutades lihtsamaid aksonomeetria kujutamisi;
- oskab kasutada erinevaid mõõtkavasid (1:100, 1:50, 1:20);
- joonestab oma ruumi põhiplaani mõõtkavas M1:20, oskab teha sellest vaated ja lõiked;
- vormistab oma ideed esteetiliselt meeldival moel, kasutades erinevaid kunstilisi esitlustehnikaid (kollaaž, joonistus, maal, graafika);
- tunnetab värvide mõju ruumis ning oskab valida sobivaid värve erinevate meeleolude saavutamiseks ruumis;

- suudab esitada oma idee ruumiliselt teostatuna (makett, installatsioon, video vms);
- oskab leida tööks vajalikku lisainfot raamatutest, ajakirjandusest jm.

Õppesisu

Tegeletakse mõõtkava ja mõõtmisega et jõuda mõtlemises objektiivsuse ja selguseni. Õpitakse tundma perspektiivi ja aksonomeetrilist kujutamisi – loogiline, kausaalne järeldamine, maailma seaduspärasuste analüütiline tunnetamine.

Tegeletakse erinevate materjalide valimisega erineval otstarbel kasutamiseks – puht materiaalse, füüsilis-meeleliselt haaratava seletamine.

Vaadeldakse näiteid maailma disainiklassikast – teadlikuks maailmakodanikuks saamine, maailma seaduspärasuste mõistmine.

Teostatakse oma idee füüsiliselt (maketina) – täpsus tegudes, elupraktika. Arendatakse kasvavat vastutust oma tegude eest.

Õppetegevus

Teostatakse makette ja jooniseid kasutades erinevaid materjale. Õppekäigud näitustele, kus tutvutakse kaasaegsete kunsti väljendusvahenditega. Uuritakse lisamaterjale: ajakirju, raamatuid, õppevideoid. Õppetegevus toimub perioodõppena 6-nädala jooksul paaristundidena 6 tundi nädalas.

Lõiming teiste ainetega

Sisekujunduses tegeletakse mõõtkavaga, mis on seotud geograafia ja matemaatikaga. Proportsioonide leidmine on seotud joonistamisega ja ruumide värvilahenduste leidmine maalimisega ja värvusõpetusega. Korrektne jooniste vormistamine on seotud geomeetriatunnis omandatud ruumilise kujutamise oskusega.

Erinevused riiklikust õppekavast

Riiklikus õppekavas on sisekujundus integreeritud joonestamise 10.–12. klassi õppekavasse, waldorfkoolis aga on eraldi sisekujunduse perioodõpe 10. klassis.

Kursus

ARHITEKTUUR JA MAKETEERIMINE

Juhtmotiivid

Ruum on kõikjal meie ümber, oleme alati ruumis ja ei saa sellest kunagi väljuda, kui ka tahaksime. Igaühel on ruumiga oma suhe ja iga ruum räägib selle loonud ühiskonna lugu. Maailmas või ka koduümbruses rännates näeme uusi keskkondi, märkame neis midagi tuttavat ja midagi eksootilist, midagi paeluvat, midagi arusaamatut, midagi elevusttekitavat ja midagi tüütavat. Mida just, sõltub inimesest.

Kursus “Arhitektuur ja maketeerimine” on valdkondadeülene kursus, mis arendab üldistavat mõtlemist, analüüsivõimet, visuaalset kirjaoskust, loomingulisust, ettevõtlikkust, empaatiavõimet — oskuseid, mis on vajalikud väga paljudel erialadel.

Kursuse läbivad põhimõtted:

1. Arhitektuur on alati loodud inimese jaoks.
2. Arhitektuur on ehitatud keskkond, ühiskondlik protsess, kultuurivaldkond ja süsteemide loomine.
3. Parim viis arhitektuuriga tutvuda on kohapeal.
4. Tunnustatakse mitmekülgset mõtlemist ja aktiivset osalemist.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid (üldised)

Kursusega “Arhitektuur ja maketeerimine” taotletakse eelkõige, et õpilane:

1. mõtleb divergentselt: leiab ühele küsimusele või probleemile erinevaid vastuseid või lahendusi;
2. oskab ühendada teaduslikku mõtteviisi loomingulise lähenemisega;
3. suudab analüüsida mitmeid valdkondi siduvaid olukordi eri vaatenurkadest;
4. on empaatiline, eetiline ja salliv.

Õppe- ja kasvatuseesmärgid (valdkonnakesksed)

Kursusega “Arhitektuur ja maketeerimine” taotletaks, et õpilane:

1. mõistab inimese ja ehitatud keskkonna vahelisi vastastikuseid seoseid ning inimest ja elu ruumi loomisel kesksena;
2. märkab ruumi tervikuna ja selle nüansse, oskab seda kirjeldada ning seostada vorme ja funktsioone, ruumi kujundust ja meeleolu;
3. mõistab arhitektuuri kui inimese elu kujundavat valdkonda, tunneb selle mõju ja oskab tuua näiteid soodustavast ja pärssivast mõjust;
4. tunneb huvi ehitatud keskkonna kui elukeskkonna vastu, saab aru selle tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonna arengus ning selle planeerimise põhimõtetest;
5. mõistab teaduslike meetodite ja loova mõtlemise suhet arhitektuuris, oskab mõlemaid ruumist visiooni luues kasutada.

Kursuse kirjeldus

Kursus “Arhitektuur ja maketeerimine” on sissejuhatav kursus arhitektuuri ehk meie igapäevasesse ruumilisse keskkonda. Valdkondadeülene kursus seob kolm suurt ja läbivat teemat: inimene, kultuur, keskkond.

Õppe käigus õpitakse märkama enda ümber olevat ruumi ja uuritakse selle eripära, otsitakse võimalusi ümbritseva muutmiseks ja selle arengus osalemiseks. Kursus õpetab visuaalset kirjaoskust, ruumilist analüüsioskust, süstemaatilist mõtlemist, loomingulisust, ettevõtlikkust, kodanikuna tegutsemist ja teistega arvestamist — oskuseid, mis on vajalikud väga paljudel

erialadel. Kursuse iga tund pakub aktiivse osalemise võimalust (erinevaid õppetegevusi ja loovülesandeid).

Ehitatud keskkond on suurepärane platvorm, mis toob kokku erinevate valdkondade teadmised, kombineerib need elulisel viisil ning õpetab mõistma üht meie igapäeva olulist osa. Selle juures on oluline oskus küsimustele ja probleemidele teistmoodi läheneda. Üheainsa sobiva vastuse asemel keskendutakse küsimuse tundmaõppimisele, lahenduste paljususe märkamisele ning kontekstist ja eesmärgist sõltuvate valikute läbimõtlemisele. See annab edaspidises elus ette tulevate otsuste tegemiseks vajaliku osavuse ja leidlikkuse.

Õpitulemused

Kursuse “Arhitektuur ja maketeerimine” läbinud õpilane:

- analüüsib ruumi inimesest lähtuvalt;
- oskab kirjeldada ruumi soosivat või pärssivat mõju eri tegevustele ning väärtustab mitmekesisiseid tegevusi pakkuvat ruumi;
- mõistab arhitektuuri elukeskkonnana, ühiskondliku protsessina, kultuurivaldkonnana ja süsteemide loomisena;
- abstrahkeerib keskkonda, ruumikasutust ja oma ideid ning esitab neid skeemidena;
- lahendab ruumilisi küsimusi, kasutades nii teaduslikku kui loovat mõtlemist;
- tunneb huvi arhitektuuri kui elukeskkonna ja kultuurivaldkonna vastu ning teab ruumiga seotud erialade arvukust.

Õpitegevused

1. Iga õppetund peab andma õpilasele võimaluse aktiivselt osaleda.
2. Teema avamisel kasutatakse konkreetseid näiteid, mis on esitatud fotode, piltide või videoklippidena (kui neid pole võimalik külastada).
3. Näite peamine väärtus on sisuline (kuidas lahendati milline küsimus).
4. Näidetega tutvumisel on oluline julgustada sisulist arutelu ja pigem vältida esteetilisi kategooriaid.
5. Mitmekesisistatakse tundi ise kogetavate praktiliste ülesannetega.

Füüsiline õppekeskkond

Kursus ei toimu ainult ühes klassiruumis. Kursuse jooksul saab kasutada koolihoone erinevaid võimalusi (erinevaid ruume, sh ruume, mis ei ole klassid) ja minna ka hoonest välja. Näidete valimisel ja õppekäigu plaanimisel arvestatakse paikkondliku eripäraga.

Hindamine

Kursuse hindamisel kasutatakse kujundavat hindamist. Kursuse lõpus toimub valminud makettide näitus koos esitluse, ühise analüüsi ja avatud tagasisidega kaasõpilastelt ja õpetajalt.

Hinnatakse tunnis osalemise aktiivsust, töö (maketi) originaalsust, oskust oma ideed esitleda. Õpilane saab lisaks hindele ka suulise hinnangu õpinguraamatusse.

Õppesisu

- Sissejuhatus. Arhitektuur kui inimese loomulik elukeskkond
- Inimene ja ruum. Mõõdud ja meeled. Mõõtkavad
- Ruumikunst
- Maja. Elamine
- Välisruum, siseruum. Maastikuarhitektuur, sisearhitektuur
- Paberil ja ekraanil. Arhitektuur kahes mõõtmes
- Konstruktsioonid ja materjalid
- Säästev arhitektuur
- Ruumiteadus, ruumikultuur
- Tulevikuarhitektuur
- Linn, suurlinn
- Maketeerimine- arhitekti töövahend
- Näitus valminud makettidest, arutelu, tagasiside